

de b r e s

Vecht & Plassengebied

lentenummer

Jaargang 33 2018

IVN Vecht & Plassengebied laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur is. Dat doen we d.m.v. natuuractiviteiten, cursussen, projecten en campagnes. Zelf leren en doen staan altijd centraal. Zie ook onze website <https://www.ivn.nl/afdeling/vecht-en-plassengebied>

De Bres is het tijdschrift voor de leden en donateurs van de IVN afdeling Vecht & Plassengebied. Wij zijn actief in het gebied aan weerszijden van de Vecht met daarin de plaatsen Utrecht, Leidsche Rijn, Vleuten-de Meern, Maarssen, Breukelen, Loosdrecht en Loenen. Dit is een zeer gevarieerd landschap met een rijke natuur. In het gebied organiseren we wandelingen, lezingen en cursussen. Op deze manier proberen we mensen zoveel mogelijk van het landschap te laten genieten en te laten ervaren hoe bijzonder de natuur is.

Nog geen lid? Ontdek de natuur met het IVN! Bovendien steun je als lid ons werk. Wij willen voor iedereen de natuur dichterbij brengen. Ook voor wie het niet vanzelfsprekend is, zoals ouderen, chronisch zieken en kinderen. Jouw lidmaatschap helpt daarbij!

Vanaf € 2,- per maand ben je al lid, meld je aan via de website <https://www.ivn.nl/steun-ivn/word-lid>

Bericht van de voorzitter

Dit nummer van de Bres staat vooral in het teken van de Algemene ledenvergadering (ALV) die op 21 maart 2019 gehouden wordt in Museumboerderij Vredegoed, Heuvellaan 7 Tienhoven. Ik wil u daarvoor van harte uitnodigen. Er staan belangrijke onderwerpen op de agenda zoals het (financiële) jaarverslag, wijziging van het Huishoudelijk Reglement, Algemene Verordening Gegevensbescherming en het kiezen van een nieuwe penningmeester.

Voordat ik wat dieper op deze onderwerpen in ga wil ik allereerst alle actieve leden hartelijk danken voor hun inzet. Zonder hen is er geen bloeiende afdeling.

Het nieuwe Huishoudelijk Reglement zal tijdens de ALV aan u ter goedkeuring worden voorgelegd. Aanpassing van het Huishoudelijk Reglement was noodzakelijk omdat deze in lijn gebracht moest worden met de nieuwe statuten van onze afdeling. Deze statuten zijn afgelopen jaar door de ALV goedgekeurd.

Ook het Privacy Statement en de richtlijnen die zijn opgesteld in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming zullen tijdens deze ALV toegelicht worden. Als afdeling moeten we zeer zorgvuldig omgaan met de privacy van de leden, excursiedeelnemers en eventueel andere relaties.

Tijdens deze ALV treedt Hanneke Boom als penningmeester af. Zij heeft jarenlang met veel inzet en zeer zorgvuldig de financiën van de afdeling beheerd. Ik ben blij dat we als bestuur Terenia de Reus als kandidaat voor de functie van penningmeester kunnen voordragen.

Henny Suidman heeft aangegeven dat ze met de natuurkoffer stopt. Ik wil haar namens het bestuur bedanken voor haar inzet om de bewoners in twee verzorgingshuizen mooie natuurmomenten te laten beleven. Mocht iemand dit van Henny willen overnemen laat het bestuur dan even weten.

Ik wil alvast vooruitkijken naar het komende jaar. Naast het feit dat alle actieve leden al dan niet in werkgroepverband weer allerlei activiteiten gaan organiseren is er ook gestart met de organisatie van een nieuwe gidsopleiding. De planning is dat we deze in 2020 kunnen gaan starten. Waarschijnlijk gaan we dit samen doen met de afdeling Nieuwegein / IJsselstein e.o. Verder hebben we als afdeling ook een Beleidsplan 2016 – 2020. Graag wil het bestuur met de contactpersonen van de werkgroepen binnenkort gaan bekijken hoe we hier meer invulling aan gaan geven en vooruitkijken naar de totstandkoming van een nieuwe Beleidsplan.

*John van Himbergen,
Voorzitter.*

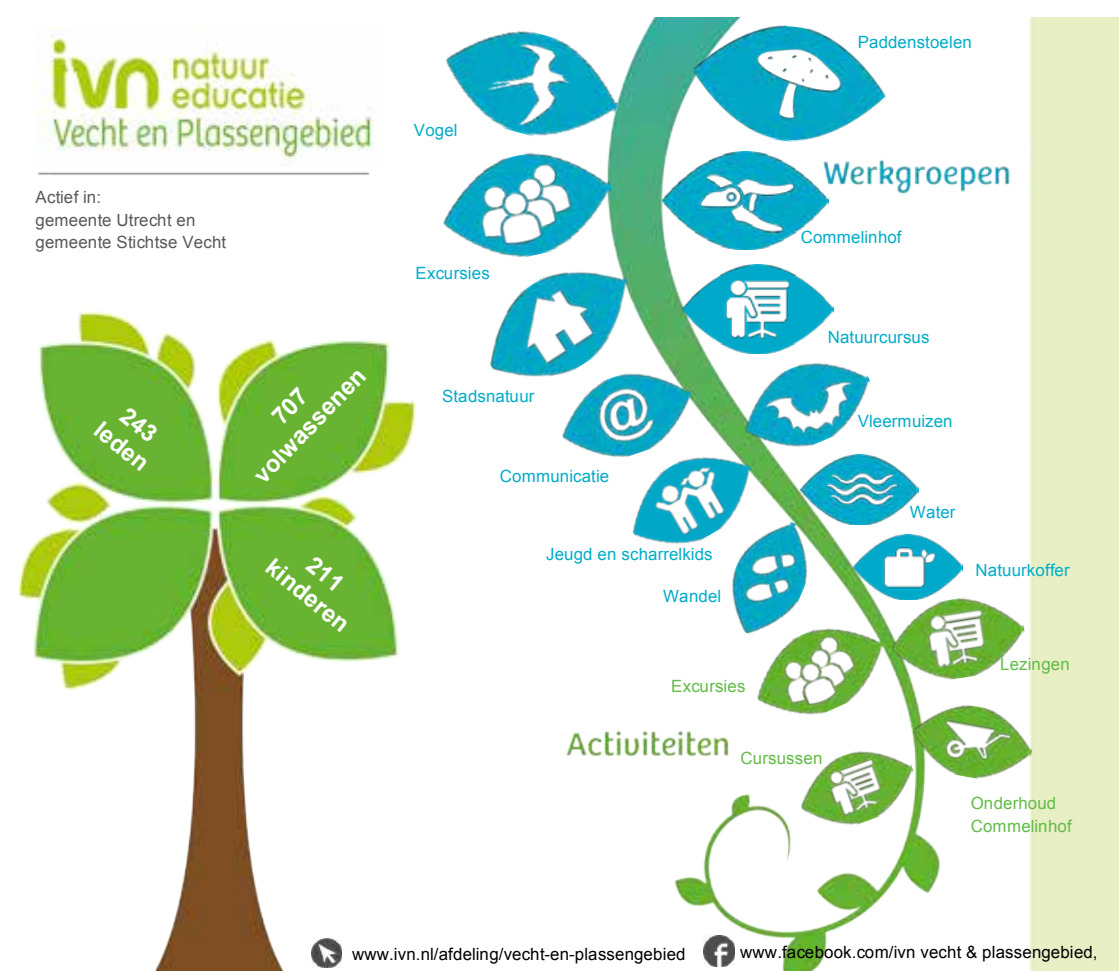
Uitnodiging Algemene Ledenvergaderingen op donderdag 21 maart 2019

Locatie: Museumboerderij Vredegoed, Heuvellaan 7 Tienhoven

Aanvang: 20.00 uur

Agenda

1. Opening
2. Bijkomende agendapunten
3. Notulen Algemene Ledenvergadering 24 april 2018 en 16 mei 2018
4. Verslag penningmeester
5. Kascommissie
6. Jaarverslag 2018
7. Nieuws uit de werkgroepen
8. Huishoudelijk Reglement*
8. Privacy Statement en Richtlijnen ten behoeve van Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)*
* Voorstel tot wijziging van de Huishoudelijk Reglement en het Privacy Statement en de Richtlijnen ten behoeve van AVG worden per e-mail verzonden.
9. In Veilige Handen
10. Natuurgidsopleiding
11. Beleidsplan 2016 – 2020
12. Aftreden en verkiezing nieuw bestuurslid. Het bestuur draagt Terenia de Reus voor als nieuwe penningmeester.
13. Rondvraag
14. Sluiting

Na de ALV zal Henk Verver iets vertellen over bijen en drachtbomen.

Daarna is er gelegenheid voor een drankje!

Jaarverslag IVN Vecht en PLASSENGEBIED 2018

Inleiding

Met plezier presenteert het bestuur van de IVN afdeling Vecht en Plassengebied het verslag over het jaar 2018.

De missie van het IVN (Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid) is het vergroten van de betrokkenheid van mensen bij natuur en milieu, gericht op een duurzame samenleving.

Onze afdeling omvat de gemeentes Utrecht en Stichtse Vecht. Wij organiseren jaarlijks meerdere publieksgerichte activiteiten en cursussen. De excursies die wij organiseren, worden goed bezocht. In totaal door 707 volwassenen en 211 kinderen. Ook de natuurcursus die jaarlijks gegeven wordt, heeft elk jaar veel deelnemers. Tevens geven wij excursies op aanvraag.

De natuurgidsen werden bijgeschoold tijdens een aantal thema-avonden en een excursie op de J.P.Thijssedag rond en op de oude vliegbasis Soesterberg.

Onze website www.ivn.nl/afdeling/

vecht-en-plassengebied wordt goed bezocht. Op deze website vindt men de belangrijkste informatie over onze vereniging zoals de excursies, de wijze van aanmelding, de diverse werkgroepen, het Beleidsplan en Huishoudelijk Reglement.

In dit jaarverslag vindt u van diverse werkgroepen een kort verslagje of een foto impressie van het afgelopen jaar en het financieel jaaroverzicht.

Het bestuur Gedurende dit jaar heeft een bestuurswisseling plaatsgevonden. Bert van der Tol en Illy Poley zijn afgetreden. Tineke van Schooten is gestopt met de ledenadministratie.

Het bestuur bestaat uit: John van Himbergen, voorzitter
Truus Lefeber, secretaris
Hanneke Boom, penningmeester, treedt af op de ALV
Eugenie Weenink, algemeen lid
Marloes van der Beek, algemeen lid
Christian Naethuys, algemeen lid

Het bestuur heeft 7 x vergaderd. De voorzitter bezoekt ook de vergaderingen van de regio. Het bestuur organiseert de bijscholingsmomenten voor de gidsen en de nieuwjaarsreceptie. Speerpunten waren dit jaar onder andere het Huishoudelijk Reglement, de nieuwe privacy wetgeving en het continueren en verbeteren van de publieksactiviteiten.

Voor 2018 is 1000 euro uit het "De Winterfonds" (een legaat) gelijk verdeeld over de volgende drie projecten: inspiratiedag gidsen en kinderactiviteiten (beide van de werkgroep stadsnatuur) en de Commelinhof.

Financieel jaarverslag 2018 IVN Vecht en Plassengebied

9 februari 2019, Hanneke Boom, Penningmeester, mondelinge toelichting wordt gegeven op de Algemene Leden Vergadering op 21 maart.

Balans	2017		2018	
	Debet	Credit	Debet	Credit
Kapitaal		4.657,35		4.887,57
Reservering CH		2.066,75		1.703,96
Reservering NGC		1.373,82		418,82
Reservering FdW		15.698,34		15.651,66
ASN-spaarrekening	21.514,62		19.352,65	
Giro	244,97		2.200,98	
Spaarrekening	133,75		133,89	
Debiteuren				
Voorraad goederen	2.133,14		2.061,96	
Resultaat	230,22		1.087,47	
TOTAAL	24.026,48	24.026,48	23.749,48	23.749,48

Winst en Verliesrekening IVN Vecht en Plassengebied 2018

Omschrijving	Werkelijk 2017		Begroot 2018		Werkelijk 2018		Begroot 2019	
	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit	Debet	Credit
Cursuskosten	183		200		939		750	
Sprekers/docenten	396		400		60		200	
Zaalhuur	922		950		592		600	
Reclamekosten	350		200		235		200	
Onkosten vrijwilliger	508		400		69		150	
Kosten activiteiten	952		500		451		450	
Vereniging activiteit	46		500		163		200	
Administratiekosten	162		275		496		450	
Bres	1.832		1800		1.724		1800	
Bankkosten	127		150		32		50	
Overige bestuurskosten					617		200	
Mutatie voorraad	161		200		71		100	
Ontvangen contributies		1.722		2.300		2.744		2094
Ontvangen subsidies						400		
Ontvangen donaties		271		400		5670		440
Opbrengst Winkeltje		220		200		56		50
Collectebus Activiteiten		1.039		900		769		900
Aangevraagde excursies		100				100		
Cursusgelden		2.407		1.800		2.368		2.200
Rente opbrengsten banken		114		75		38		35
Winst	230		500		1.087		669	
TOTAAL	5.876	5876	6.075	6.075	6.543	6.543	5819	5819

F. de Winterfonds

Jaar	Stand	Ondewerp	Toegewezen
Restant donatie 2014	20.000,00	Vleermuiskasten	255,21
		Vechtensteindag	158,83
		Reservering voor Commelinhof	414,04
Restant donatie 2015	19.085,96	Reservering voor Commelinhof	500,00
		Commelinhof	914,04
		Advertentie reeks	500,00
Restant donatie 2016	18.085,96	Workshopdag voor gidsen	250,00
		Natuurgidsencursus	500,00
		Commelinhof	500,00
Restant donatie 2017	17.000,00	Batdetector	500,00
		Nascholing gidsen	300,00
		J.P. Thijssedag	500,00
Restant donatie 2018	15.70,00	Nascholing gidsen werkgroep Utrecht	200,00
		Aanplant Commelinhof	333,00
		Kinderactiviteit werkgroep Utrecht	333,00
Restant donatie 2019	15.651,00	Planten bomen	333,00
			1000,00

Het jaar 2018 was weer een inspirerend paddenstoelen jaar. We hebben er een aantal nieuwe leden bij gekregen, zodat de groep nu uit 15 paddenstoelen liefhebbers bestaat. We hebben hard gewerkt om onze kennis te vergroten door in verschillende gebieden naar paddenstoelen te speuren. Nieuw was het gebied bij Maartensdijk: de Leyen/Beukenburg, waar we in november weer een aantal voor ons nieuwe soorten vonden, zoals bijvoorbeeld het Muizenstaartje, een paddenstoeltje met een behaard steeltje, dat groeit op dennenkegels. Helemaal lyrisch werd de groep van een plek met een oude beuk, waar wel 10 verschillende soorten op een aantal vierkante meter groeiden. Jammer dat daar geen geluidsopnamen van zijn. Een van de mooie in het oog springende soorten was dit jaar de Goudvliesbundelzwam (foto). In december hebben we vergaderd over hoe we verder gaan met kennis vergroten en taak verdelen. De publieksexcursies lopen naar wens en besloten is om een aanvraag te doen voor de aanschaf van goede loepjes om tijdens de publieksexcursies te gebruiken. Inmiddels hebben we toestemming om deze loepjes aan te schaffen. Niets is leuker dan mensen te laten ervaren dat iets wat op het oog niets voorstelt, door een loepje bekeken een wonderlijk van de natuur is. Verder gaan we in februari/maart een keer met microscopen werken, om nog beter te kunnen determineren. We hebben een leuk seizoen achter de rug en verheugen ons alweer op de volgende herfst.....

Namens de paddenstoelenwerkgroep
Hanni Meulemans

een fotoimpressie

Natuurcursus

2018 was voor de natuurcursus het jaar van de primeurs! In het voorjaar heeft Willy van Emerik ons ingeleid in de wondere wereld van de (zoetwater)vissen. Met een mooie presentatie wist ze ons te boeien en tijdens de excursie zijn er mooie exemplaren gevangen (en weer teruggezet). Louwra Postma heeft ons in het najaar enthousiast verteld over Tiny Forests. In Utrecht hebben we 2 van deze mini-bosjes bezocht en hebben we gespeurd naar bodemdiertjes. Uit de evaluaties bleek dat de cursisten evenzeer hebben genoten van onderwerpen die al eerder aan bod waren geweest. Geroemd werd het enthousiasme en de deskundigheid van de gidsen. Waarvoor heel erg veel dank! Kijkend naar de lijst met deelnemers doet het ons goed ook daar 'primeurs' te ontdekken. Elk jaar melden zich nieuwe deelnemers aan! Samen met onze 'vaste bezoekers' levert dat telkens weer een enthousiaste groep natuurliefhebbers op. Zowel voor de voorjaars- als voor de najaarscursus hadden zich 20 deelnemers aangemeld. Voor het natuurcursusteam is dat een enorme stimulans om er ook in 2019 weer iets moois van te maken.

Natuurcursusteam (Edith Meijer, Bernadet Sijmons, Inez Kollaard)

Vogelwerkgroep

Verslag vogelwerkgroep 2018
In het kalenderjaar 2018 heeft de vogelwerkgroep na een herstart twee excursies voor het algemene publiek georganiseerd. De eerste excursie was op zondag 8 april naar veenmoeras Waverhoek. Het weer was prima voor het spotten van vogels, met als resultaat veertig verschillende vogelsoorten, waaronder blauwborst, tapuit, witgat, pijlstaart en dwerggans. Op 14 oktober is de Groene Jonker bezocht, een waterrijk natuurgebied, waar ook weer veel moeras- en weidevogels gezien zijn. Voor beide excursies geldt dat er vooral binnen de afdeling aankondigingen waren rondgestuurd via mailinglijst, website en excursiefolder. Het aantal deelnemers was mogelijk mede daardoor nog wat gering (negen resp. vijf volwassenen), maar degenen die aanwezig waren gaven aan tevreden te zijn. Op basis daarvan heeft de vogelwerkgroep besloten om volgend jaar weer een aantal publieksexcursies te organiseren. Daarbij zal meer aandacht besteed worden aan PR buiten de IVN afdeling. Naast deze publieksexcursies is de vogelwerkgroep zelf twee maal per maand op pad om vogels te kijken in natuurgebieden in en rondom het Vecht- en Plassengebied. Mocht je interesse hebben om mee te gaan, laat dat dan weten via j.e.speksnijder@ziggo.nl

Namens de vogelwerkgroep,
Annelies Speksnijder

Vleermuizenwerkgroep

Nadat we eind 2017 afscheid hadden genomen van Harrie, waren we nog maar met een klein groepje. Harrie is weliswaar niet helemaal uit beeld, in januari ging hij als gewoonlijk mee op uitertelling en per app hebben we ook nog wel contact, maar om vanuit het oosten van het land in juni uitvliegende tweekleurigen te tellen is niet goed mogelijk. In 2018 kreeg Ton erg veel problemen met zijn gezondheid, dus die moesten we ook missen. Veel activiteiten hebben we daarom

met z'n tweeën gedaan. Voor het eerst hebben we dit jaar ook in het voorjaar een excursie gegeven, in het park in Oog in Al. Daarna zijn we zoals gewoonlijk op zoek gegaan naar onze unieke vleermuis, de tweekleurige. De laatste jaren hadden we die steeds in een bepaald huizenblok gesignaleerd. Helaas zaten ze daar dit jaar niet meer. We gingen zoeken en gelukkig vonden we ze een wijk verder. Dit jaar hadden we daar een unieke ervaring. Op een winderige avond vlogen de vleermuizen niet zoals deze soort gewoonlijk doet, meteen heel hoog en daarmee bijna uit het zicht, maar bleven ze even tussen de huizen heen en weer vliegen. Vol bewondering keken we met open mond naar de vleermuizen vlak boven ons hoofd. Heel duidelijk konden wij de lichte buik zien. Met de hulp van enkele ons bekende vleermuisenthousiasten hebben we de verblijfplaats preciezer kunnen vaststellen. Dit jaar hebben we ook een bijdrage geleverd aan het onderzoekproject 'Zoönosen in de nacht'. Zoönosen zijn ziekten die van dieren op mensen kunnen worden overgedragen. Ondanks dat dit in Nederland heel weinig voorkomt, heeft de Erasmus universiteit toch een onderzoeksproject op dit gebied gestart. In dit project worden uitwerpselen van vleermuizen verzameld en deze worden onderzocht op virussen. De uitwerpselen werden verzameld rond de verblijfplaatsen van vleermuizen, bij het uitvliegen 's avonds en na het invliegen in de vroege ochtend. In het najaar gaven we weer 2 excursies, dit jaar in Vechtenstein en Nijenrode. Vanuit gemeenten worden we vaker gebeld om mee te kijken en denken over vleermuisvriendelijke oplossingen bij verbouwingen en herinrichtingen. In 2019 gaan we natuurlijk weer op zoek naar de tweekleurige vleermuis en geven we weer drie excursies. Verder zijn we gevraagd om een bijdrage te leveren aan de inventarisatie van vleermuizen in het park van kasteel De Haar. We zouden het heel prettig vinden als onze gelederen wat worden versterkt. Natuurlijk hopen we dat Ton in 2019 weer vaker van de partij kan zijn, maar een werkgroep van 3 personen is ook nog erg klein. Als je meer wil weten over onze activiteiten, neem dan contact met ons op.

Hettie Luijten

Het afgelopen jaar hebben we met de werkgroepen Jeugd en Water weer succesvol de watersafari gehad bij de Maarsseveense plas en het IVN natuuretmaal op Vredegoed. We hadden in oktober ook twee heel bijzondere aangevraagde excursies met de buurtvereniging de Zilveren Schaats in de oostelijke binnenstad van Utrecht. Het natuurgebiedje ligt op een oude verdedigingsdijk tussen de Ridder-schaapsvaart (de oude schaatsbaan) en de Waterlinieweg en er graast hier een kudde Maasduin-schapen. Titia en Marijke hebben op een zondagmiddag met 52 ouders en kinderen, verdeeld over twee rondes een natuurbelevings-tocht gehouden. Naast de spiegel- en blindzoekopdracht hebben we eetbare kruiden en bessen gezocht voor in de heksenketel. Hier hebben we kruidenthee van gemaakt en we hebben afgesloten met kampvuur. Wat een opkomst en avontuur. Jong en oud waren zo enthousiast. Super leuk om te begeleiden.

Hierbij nog een foto om een indruk te krijgen hoe het was!

Marijke Zoetelief

2018 was een spannend jaar voor de Bres. Na al die jaren waarin de Bres verscheen op een A5 formaat ging in 2018 de kogel door de kerk. De Bres werd ondergebracht bij drukkerij Editoo, een bedrijf dat zich gespecialiseerd had in het drukken en afwerken van verenigingsbladen. Door deze specialisatie kunnen zij alleen tijdschriften op A4 formaat drukken. De werkzaamheden om een aantrekkelijk tijdschrift op dit formaat vorm te geven wogen ruimschoots op tegen de besparingen die bereikt werden. Een sterk punt van Editoo is dat zij een software pakket ter beschikking stellen waarmee een tijdschrift gemaakt kan worden. Hiervan wordt nog geen gebruik gemaakt voor de Bres, maar is voor in de toekomst en continuïteit wel van belang.

de Bres redactie

Het jaar 2018 was het jaar waarin de uitbreiding verder gestalte kreeg. De structuur en de eerste aanplant was in het jaar daarvoor aangelegd. Nu konden we in het voorjaar genieten van al dat werk dat verricht was door de vrijwilligers op de Natuurwerkdag, de NL doet dag en niet vergeten de inspanningen van de werkgroepleden. Pien, Minke, Bernadet, Agnes Terenia, Reint en Jan. In 2018 hebben 295 personen de Commelinhof bezocht. Iedere vrijdagochtend van 10 tot 12 uur wordt er onder het genot van een bak koffie beheer en onderhoud gepleegt aan de Hof. Vind je het leuk om ook de handen uit de mouwen te steken, kom langs en doe mee!
de Hoffers

De baard van Koning Winter

Ijshaar of haarijs is een bijzonder verschijnsel dat betrekkelijk zelden wordt waargenomen. Het is een natuurverschijnsel dat uitsluitend optreedt bij specifieke weersomstandigheden. Ijshaar komt voor op de dode takken van Eik of Beuk waarvan de schors nog maar kort heeft losgelaten. Hoewel de eerste beschrijving van Ijshaar dateert van 1833 is het tot kort geleden een onbegrepen fenomeen gebleven. Pas in 2005 werd door Gerhart Wagner een verklaring gevonden waarover hij publiceerde in een Zwitsers tijdschrift. Het viel hem op dat op de dode takken waarop ijshaar ontstond ook vaak Zwarte trilzwam en Gele trilzwam voor-kwamen. Daardoor kwam hij tot de conclusie dat er in het dode hout een schimmel actief moest zijn. De verklaring van het fenomeen is dat er door de activiteit van een schimmel in het hout water en koolzuur naar buiten worden afgescheiden. Het water wordt door zeer kleine openingen in het hout via de houtstralen

(mergstralen) naar buiten geperst. Als de temperatuur iets onder nul is en de luchtvochtigheid zeer hoog dan kan dit water bevroren. Is de luchtvochtigheid minder hoog dan verdampt het water, is de omgevingstemperatuur lager dan -40 C dan staakt de schimmel zijn activiteit. De ragfijne draden van Ijshaar kunnen soms wel 10 cm lang worden en groeien van

onderaf aan. De diameter van de houtstralen is vaak maar 0,01 mm. Mergstralen zorgen voor het straalsgewijze transport van water en voedingsstoffen. Houtstralen kunnen bij loofbomen wel 10 – 30% van het volume van het hout vormen, bij naaldbomen slechts 1%. Daardoor zien we geen Ijshaar bij naaldhout.

Klaas Koornwinder

In memoriam Marc Witteman

Op 24 december 2018 is Marc Witteman overleden aan de gevolgen van uitgezaaide longkanker. Hij was 3,5 jaar burgemeester van de gemeente Stichtse Vecht. In

die tijd heeft hij zich verscheidene keren laten zien bij IVN activiteiten. Hij was zeer betrokken bij de natuur en het verenigingsleven; hij was geïnteresseerd in iedereen en stelde de juiste vragen om te weten wat iemand beweegt. Als zoon van een bollenkweker ging hij naar de tuinbouwschool, maar merkte daarna dat zijn ambities toch meer aan de bestuurlijke kant zaten. Het is hem gelukt o.a. wethouder van Leiden, Gedeputeerde van de provincie Flevoland en uiteindelijk burgemeester van Stichtse Vecht te worden. In zijn zomervakanties ging hij een week stage lopen bij allerlei bedrijven en verenigingen. Als IVN natuurgids had ik ook een aanvraag gedaan om een natuuractiviteit mee te maken in één van de mooiste natuurplekken van Stichtse Vecht: de Molenpolder. Dus op 8 augustus 2016 in het bootje met BM Marc, André Roeffen en Christa (van Vredegoed, Bert kon niet) bomend door de Molenpolder naar een huisje op een eiland van iemand die ik kende. Dit hele natuurgebeuren heeft uiteindelijk 6 uur geduurd en Marc vond het

geweldig en wij genoten ook. Hij heeft toen nog een verslag voor onze Bres geschreven. Januari 2017 was BM Marc ook op onze nieuwjaarsreceptie op Vredegoed waar hij met iedereen een praatje probeerde te maken. Pien maakte nog de opmerking: Hé ben jij nieuw bij het IVN? Daar kon die wel smakelijk om lachen. In september 2017 heeft Marc als burgemeester ook nog gespecht op ons 40 jarig jubileum. We voelden ons wel vereerd dat hij aandacht aan ons besteedde. In oktober dat jaar hebben Lolke, Petra en mijn dochter Evelien nog appels geplukt in zijn tuin in Kockengen en gegeten van zijn zelfgemaakte appeltaart! Vorig jaar maart was hij als burgemeester nog bij de boomfeestdag toen ik met een klas een walnotenboom heb geplant in park Vechtenstein. We gaan deze fijne man missen en wensen zijn familie heel veel sterkte met dit verlies.

Marijke Zoetelief

Wilde planten die je eigenlijk gezien moet hebben

De Reuzenbalsemien

Het was toch even schrikken om een bijzondere plant als de Reuzenbalsemien op de lijst van invasieve exoten te zien staan. Zo'n plant waar je als hij bloeit niet met je handen van kunt afblijven; voor kinderen een belevenis om de zaden te zien wegspringen. Terwijl ik de plant in de omgeving waar ik woon bepaald niet dagelijks tegenkom. Vervolgens lees ik ook nog dat IVN Nijmegen samen met een breed samengestelde groep natuurliefhebbers waaronder FLORON, bewoners en de Radboud Universiteit, met het project Wiede, Wieden, Weg de strijd aangaan met de Reuzenbalsemien. En dan blijkt dat er in Nijmegen en omgeving drie invasieve soorten in een snel tempo andere planten overwoekeren. Dat zijn de Japanse duizendknoop, Reuzenberenklauw en Reuzen-

balsemien. Voorafgaand aan de 'Bestrijdingsdag' in het Goffertpark, werd er een informatie-avond en een inventarisatiedag gehouden. Na de 'Bestrijdingsdag' volgde er een 'Nacontroleddag'. In mijn plantengids wordt de Reuzenbalsemien beschreven als grote plant met vaak rood aangelopen stengels, voorzien van klierharen. Met bladeren die in een jong stadium zijn voorzien van rode tanden, tegenoverstaand of in kransen van drie. Bloemen tweeslachtig (met zowel mannelijke als vrouwelijke organen) groeien in pluimen met bloemen op rechtopstaande stelen, purperrood of roze, vijftalig (met vijf bloem- of kroonblaadjes en een korte gebogen spoor, bloeit van juli tot oktober. Als vrucht een doosvrucht waar de zaden krachtig uit wegspringen om vervolgens de kiemkracht gedurende 2 jaar te behouden.

De Reuzenbalsemien tref je aan op voedselrijke grond in bossen, bosranden, natte ruigten, bij aanspoelgordels langs rivieren en beekdalen. De plant is in de negentiende eeuw als tuinplant ingevoerd uit Noord-India tegen de Himalaya. Uit de grafiek in de FLORON Verspreidingsatlas is op te maken dat de plant sinds 1975 in Nederland met

een factor twintig is toegenomen. Het Latijnse woord voor 'Impatiens' staat voor ongeduldig vanwege het plotseling openspringen van de doosvrucht, 'Glandulifera' voor klierdragend. Naast het feit dat de plant het zaad wegschiet, wordt het ook verspreid door mensen en dieren. De Reuzenbalsemien wordt tot de invasieve soorten gerekend, soorten die door de mens al of niet opzettelijk buiten hun natuurlijke omgeving verspreid zijn en de omvang van de populaties een bedreiging vormen voor inheemse soorten en daarmee voor de biodiversiteit, dan wel voor de gezondheid. De verordening van de Europese Unie verbiedt sinds 2016 de teelt en de verspreiding (handel) van invasieve exoten die op de Unielijst staan. Dat wil niet zeggen dat die soorten dan ook automatisch verwijderd moeten worden. De verordening is vooral bedoeld, opdat iedereen zich bewust is wat je binnenhaalt als je exotische planten koopt. FLORON pleit ervoor dat de handel het assortiment exotische tuinplanten niet verder uitbreidt. De Unielijst wordt hierbij als bijlage opgenomen. *Ach wat doet het groen het goed, als het niet van mensen moet.* (vrij naar het gedicht Huis en Tuin van Leo Vroman.

Jaap Stavenuiter

De Unie lijst: de Europese lijst van verboden invasieve exotische soorten.

Alligator kruid, *Alternanthera philoxeroides*. Herkomst: Zuid-Amerika, gedijt op de overgang van water en land waar de plant drijvende matten vormt. De plant is waarschijnlijk met ballastwater in Europa gekomen. Is tot nu toe alleen in Frankrijk en Italië aangetroffen.

Duivelsstaart, *Persicaria perfoliata*. Wordt ook wel aangeduid als Gestekelde duizendknoop. De kruidachtige klimplant is inheems in Zuid- en Oost-Azië, komt als invasieve exoot voor in de Verenigde Staten en Turkije. De plant is nog niet in Nederland aangetroffen.

Fraai lampenpoetersgras, *Pennisetum setaceum*. Fraai lampenpoetersgras is inheems in Noord-Afrika en het Nabije Oosten. De plant die gedijt in Mediterrane streken kan verschillende kleurtinten aannemen. In de handel zijn vele variëteiten van het Fraai lampenpoetersgras te koop.

Grote waternavel, *Hydrocotyle ranunculoides*. Herkomst: Noord-Amerika, overplant met witte bloemen. Het blad is niervormig, vijf lobbig tot aan de bladsteel ingesneden. kan tot 30 cm hoge drijftillen vormen. In 1994 voor het eerst aangetroffen in watergang Rijnsweerd, Utrecht.

Japans steltgras, *Microstegium vimineum*. Herkomst: gematigde streken van Oost-Azië. Het is een grassoort met korte brede bladeren die een dek vormen waardoor andere planten geen kans krijgen. Het komt in Nederland tot nu toe niet voor.

Kleine waterteunisbloem, *Ludwigia peploides*. Vanuit Zuid-Amerika als

vijverplant geïntroduceerd. In Zuid-Europa woekert de soort langs zwak stromend of stilstaand water, waarbij dichte matten worden gevormd. In Nederland o.a. aangetroffen bij Utrecht en op de meeste plekken verwijderd.

Kudzu, *Pueraria montana* var. *lobata*. De plant hoort thuis in Japan en het zuidoosten van China. Alles aan de plant is groot, hij is invasief in de Verenigde Staten en Australië, kan 20 tot 30 meter lang worden, klimt in bomen en kruip over lagere vegetatie en groeit 30 cm per dag.

Mammoetblad/Gewone gunnera, *Gunnera tinctoria*. De *Gunnera tinctoria* is afkomstig uit Chili, de *Gunnera manicata* uit Brazilië. Groeit in vochtige bossen en vormt bladeren met een doorsnede tot 2,5 meter. In Nederland Slechts op drie plaatsen aanwezig, waaronder op Nijenrode.

Moeraslantaarn, *Lysichiton americanus*. De Moeraslantaarn of gele Aronskelk komt uit Westelijk Noord-Amerika. De Aronskelkachtige plant groeit in vochtige bossen, de bloeiwijze die bestaat uit een helder geel schutblad dat de bloeikolf omsluit. Op Texel staan ze volop langs de Krimweg.

Ongelijkbladig vederkruid, *Myriophyllum heterophyllum*. Ongelijkbladig vederkruid komt uit het Zuidoosten van de VS. Is rond 1900 als aquarium en vijverplant geïmporteerd. Het eerst gezien in een grindput bij Arcen. Komt op de randstad na overal voor en verdringt ondergedoken soorten.

Parelverderkruid, *Myriophyllum aquaticum*. Een sub tropische plant uit Zuid-Amerika en in 1898 aangetroffen in

de singel naast Hortus in Leiden. Het is een op de bodem wortelende waterplant met stengels die boven het water uitgroeien. Vrij zwevende stengels overleven in voedselrijk water.

Partheniumkruid, *Parthenium hysterophorum*. *Parthenium hysterophorum*. *Parthenium hysterosiphora* is een éénjarige forse composiet uit het zuiden van de VS en Centraal- en Zuid-Amerika. De zaden zijn hier gekomen in zadenmengsels en is in België opgedoken en bestreden, is giftig voor vee.

Perzische berenklauw, *Heracleum persicum*. Komt uit Zuidwest-Azië en in de 19e eeuw als tuinplant in Noorwegen geïntroduceerd, vormt meerdere stengels en laat geen onderbegroeiing toe. Contact veroorzaakt overgevoeligheid, tot blaren aan toe. De plant is nog niet in Nederland signaleerd

Reuzenbalsemien, *Impatiens glandulifera*. De herkomst is Noord India tegen de Himalaya, is in de 19e eeuw ingevoerd als tuinplant die past bij een meer natuurlijke landschapstijl. Het is een grote plant die door zijn omvang en de grote aantallen, andere inheemse planten verdringt.

Reuzenberenklauw, *Heracleum mantegazzianum*, afkomstig uit Zuidwest-Azië, *Heracleum*: vernoemt naar de god Hercules. De plant is in de 19e eeuw ingevoerd als tuinplant die ook in de winter fraai is. De stengelharen verwonden de huid, zie ook het herfstnummer van De Bres uit 2017.

Smalle waterpest, *Elodea nuttallii*. Komt uit Noord-Amerika en rond 1940 voor het eerst in Nederland aangetroffen en heeft zich explosief verspreid.

Vervolg op volgende pagina.

De plant draagt bloemen die 2,5 tot 3 mm groot zijn, met een bes als vrucht. Blad in kransen van 3 of 4. Groeit in voedselrijk ondiep water.

Sosnowskyi berenklaauw, *Heraclium sosnowskyi*, Heracleum sosnowskyi. De plant is nauw verwant aan de Reuzen-berenklaauw, Verspreidde zich vanuit de Kaukasus via Rusland, Oekraïne, Wit Rusland in westelijke richting naar de Baltische staten. Staat bekend als Stalins wraak. Heeft Nederland (nog) niet bereikt.

Struikaster, *Baccharis halimifolia*, Komt uit West-Amerika, het zaad is aangespoeld aangetroffen in Zeeuws-Vlaanderen en in de duinen bij Goeree, produceert enorm veel zaad. De zaden en bladeren zijn giftig en dodelijk voor schapen. Het stuifmeel van de plant kan tot allergische reacties leiden.

Verspreidbladige waterpest, *Lagarosiphon major*. Herkomst: Zuid-Afrika. De eerste melding was in 2003 uit Soest. Het is een ondergedoken waterplant die in de bodem wortelt en zich verspreidt via losgeraakte delen. Komt nu voor ten oosten van de lijn Vlissingen - Groningen.

Waterhyacint, *Eichhornia crassipes*, Afkomstig uit tropische Zuid-Amerika. De drijvende waterplant groeit in stilstaand of langzaam stromend voedselrijk water. Beneden de 5°C sterft de plant. En moet daarom ieder jaar opnieuw worden uitgezet en toch wordt deze aangetroffen in stedelijke gebieden.

Waterteunisbloem, *Ludwigia grandiflora*, Afkomstig uit Zuid-Amerika, In 1823 ingevoerd in Europa. De bloem heeft 5 groene kelkbladeren en 5 of 6

gele kroonbladeren die 1,2 tot 2,5 cm lang zijn. De plant groeit in voedselrijk water. Is in 1993 in Dalfsen aangetroffen; ze belemmeren de waterafvoer.

Waterwaaier, *Cabomba caroliniana*, Een in de bodem wortelende ondergedoken waterplant waarvan de stengels meterslang kunnen worden. De wit/lichtgele bloemen en enkele drijfbladjes blijven boven water. Is ingevoerd als vijver en aquariumplanten; in 2005 in Loosdrecht aangetroffen.

Zijdeplant, *Asclepias syriaca*, Afkomstig uit Noord-Amerika. De plant, wordt 1,20 tot 1,5 meter hoog, bij beschadiging van de plant komt melksap vrij dat glycosiden bevat, waardoor bladeren en bast giftig zijn voor schapen. Van de plant is een flink bestand te vinden in de duinen bij Noordwijk.

ting van het Maximapark mee te betalen. De bewoners van de wijk kwamen tegen het plan in opstand, met als resultaat dat er een gebied is ontstaan waarvan de oorspronkelijke structuur met akkers, sloten en natuurelementen gespaard is gebleven. Het is een natuurlijk ogend poldergebied met een ruigere invulling dan die van het Maximapark.

Het poldergebied rond Vleuten en de Meern stond van oudsher bekend als een gebied met tuinbouw en fruitteelt. Een geschikte invulling voor het stroomgebied van de Oude Rijn waar de bodem bestaat uit een mengsel van rivierklei en zand. Begin twintigste eeuw maakte het gebied door de komst van tal van kwekers uit het Westland een enorme groei door. Tuinders die net als in het Westland groenten gingen kweken onder glas. Zo verscheen in 1904 de eerste kas in dit gebied, naast de al bestaande fruitteelt. In het Maximapark en in De Buitenhof zijn van dat laatste restanten zichtbaar, net als van het stroomgebied van de Oude Rijn.

Vrijwilligers van Landschapsbeheer Vleuten de Meern zorgen in samenwerking met de gemeente Utrecht voor het beheer van De Buitenhof. De gemeente Utrecht zorgt daarbij voor het onderhoud van bruggen en het schoonhouden van sloten en maaien de grote grasvlakken. De vrijwilligers doen de rest van het

werk op een wijze die past bij 'ecologisch gestuurd onderhoud'. Tijdens het voorwandelen voorafgaand aan de excursie die vorig jaar op 27 mei in De Buitenhof werd gehouden zagen we er o.a. de Rietorchis, Watermunt, Gele lis, de Echte- en de Dag koekoeksbloem, Hop klaver, Kamgras, Hondsdraf, Oeverzegge, velden met de Grote ratelaar, Fluitenkruid, Akkermelkdistel, Glad walstro, Smalle weegbree, Krul zuring, de stekelige hoofdjes van de Wilde kaardenbol, Judaspenning, Herik, Lisdodde, Kale Jonker, Jakobskruiskruid, staan. Dat de Buitenhof een ruigere invulling heeft gekregen dan de rest van het Maximapark laat onverlet dat we niet zomaar door het grasland met de vele kruiden kunnen gaan struinen. Iedereen die graag buiten is weet dat het meestal droog is, behalve dan die 27e mei toen die ene buidie op Buienradar te zien was ook echt losbarstte. We schuilden toen onder een eik en geloof, ons ook vanaf die plek was er van alles te zien. Op zondag 26 mei a.s. gaan we om 14.00 uur weer op stap in de Buitenhof. Je krijgt een goede indruk van dat deel van het park met zijn Koekoeksbloemen, Ratelaars, Orchissen, Elzenkrullen, de Notenbomen en de genoemde Zomer- of een Wintereik. Je bent van harte welkom.

Jan van Schooten / Jaap Stavenuiter

In 2003 heeft beeldend kunstenaar Marcel Blekendaal de polderwachter in het Hollandse landschap geïntroduceerd. Een boswachter zonder bos, maar met weilanden. De polderwachter maakt wandelingen in de polder, op klompen, met een polsstok. Als 'beeldend kunstenaar' werkt hij aan de verbeelding van de polder. Niet met objecten, niet met schilderijen, maar met mooie, spannende verhalen en af en toe een indrukwekkende gebeurtenis. Uw 'beeld van de polder' zal na de wandeling nooit meer hetzelfde zijn. De polderwachter is een wandelend kunstwerk en vertelt verhalen. Geïntroduceerd door zijn maker om het landschap niet verder te vullen met fysieke objecten. De polderwachter is even aanwezig, werkt aan een imaginair beeld en verdwijnt dan weer. Hij laat niets anders achter dan zijn voetstappen.

Klimaatverandering

Bij het uitkomen van deze BRES is er net een grote demonstratie voor het klimaat op het Malieveld in Den Haag geweest. In de vorige zijn staan een paar dingen waar we vraagtekens bij zouden kunnen plaatsen.

Ten eerste: lukt het Jan en Tineke weer om de BRES precies volgens planning te laten verschijnen? Vast wel. En zo niet, dan komt dat doordat ik mijn stukje te laat heb ingeleverd. Ik wil bij deze van de gelegenheid gebruik maken om hier een compliment te plaatsen voor het werk dat zij iedere keer weer in ons clubblad steken. HULDE! Ten tweede: ik schreef 'grote' demonstratie. En dat is omdat ik hoop op een zelf fulfilling prophecy: een voorspelling die uitkomt omdat hij voorspeld was. En zo zou ik er, zeker op klimaatgebied, wel meer willen doen.

En in de laatste plaats: demonstreren voor het klimaat, kan dat? En wat houdt dat dan in? Wil je dat er meer klimaat komt? Of minder? Is er sowieso een hoeveelheid klimaat? Beter zou zijn om te zeggen dat er gedemonstreerd wordt tegen klimaatverandering. Maar ook daar heb ik mijn vraagtekens bij. Hier zou ik het standpunt dat door veel klimaat-ontkenners (dat kan dus ook niet...) wordt gebezigd: het klimaat verandert al sinds het begin der tijden. Dat zet je dus niet zomaar stil en verandering is niet iets slechts. De meeste veranderingen die wij mensen teweeg brengen zijn om dingen beter te maken (in eerste instantie voor onszelf).

Laatst werden, na afloop van de scholierendemonstratie, de scholieren geïnterviewd op het terras van de McDonalds. En er verschenen filmpjes en foto's van rotzooi in treinen, achtergelaten door onze klimaatspijbelars. Een conciërge had zelfs alle afval van een dag op het schoolplein uitgespreid. Dat was geen toonbeeld van duurzaamheid. Hieruit moest de hypocrisie blijken van de demonstranten. En dan hoop ik dat de mensen die deze beelden delen op de social media zelf wel een toonbeeld zijn van standvastigheid. Dat zij wel alle consequenties van hun keuzes tot in de puntjes doorvoeren. Zoals een Brexiteer alleen maar Britse producten zou moeten kopen.

Wij, in mijn huishouden doen ook ons best. We hebben geen auto, kopen overwegend scharrel en bio en ik haal mijn brood tegenwoordig in een katoenen broodzak. Toen ik dat de eerste keer deed, had de bakker het brood al gesneden en in een plastic broodzak geschoven. Macht der gewoonte. Want om daarna dan een plastic zak in de katoenen te schuiven, dat vond ook zij een vreemde handeling. Dus nu weet zij het: als ik voor de toonbank sta hoeft er geen plastic zakje om het brood. Tot ik afgelopen week een keer

vanuit een afspraak meteen even langs de bakker ging. Zonder voorbereiding, zonder katoenen broodzak dus. "He, heeft u geen broodzak mee?", vroeg de bakker. Kijk, dan denk ik dat we op de goeie weg zijn. Het gaat om de intentie!

Het gaat bij deze demonstraties over veranderingen die wij als mens zouden moeten doorvoeren om negatieve klimaatverandering niet verder in de hand te werken. Veranderingen waar nu eens niet wij, maar de wereld beter van wordt. U kent 'm wel: "Verbeter de wereld, begin bij jezelf". En het mooie is: als we de wereld verbeteren, dan hebben we daar zelf ook wat aan! Schonere lucht, droge voeten en je wordt er, gratis en voor niets, ook nog eens heel vrolijk van...

Dus ik zeg: verbeter de wereld, denk aan jezelf.

Polderwachter

In de kijker

De Buitenhof

Neem maar gerust aan dat bijna iedereen die in de omgeving van Utrecht woont wel eens in het Maximapark geweest is. Het park is opgezet als recreatiegebied voor de inwoners van Leidsche Rijn en omstreken. Voor 'De Buitenhof' ligt dat anders. Het is formeel onderdeel van het Maximapark, maar wordt er van gescheiden door de Vleutensebaan en de spoorlijn. Ondanks de opmerkelijke ontstaansgeschiedenis van dit deel van het park is het voor de meeste inwoners van Leidsche Rijn nog onbekend gebied.

In de ontwerpfase, toen het park nog Leidsche Rijnpark moest gaan heten was het onder de noemer optimalisatiezone in de plannen opgenomen. De benaming bleek een cryptische omschrijving te zijn voor een gebied dat eigenlijk bestemd was voor woningbouw. De opbrengst van de grond zou worden gebruikt om er de inrich-

Jaap Stavenuiter

Jaap is geboren en getogen in Weesp, waar hij nu nog steeds woont. Als kind was hij niet specifiek met natuur bezig, maar de natuur was er gewoon. Hij speelde vaak in een nabijgelegen bos, waar hij onder andere salamanders ving. 's Winters schaatste hij in de polder.

Jaap is zijn werkzame leven begonnen als elektromonteur.

Jaap: "Op de Technische school kreeg ik het advies om de lerarenopleiding te gaan doen. Via avondstudie heb ik de lerarenopleiding gevolgd, waarbij aktes voor praktijk en theorie. Al met al een studie van 10 jaar. Na op diverse scholen als praktijkleraar elektrotechniek les te hebben gegeven, kon ik een volledige baan krijgen bij de Open Schoolgemeenschap Bijlmer, waar ik 33 jaar heb gewerkt. Vanaf mijn 40ste als adjunct-directeur. De laatste jaren van mijn tijd bij de Bijlmer heb ik me nog beziggehouden met de uitbreiding van de school". Zoals later in dit interview naar voren komt, is dat iets wat Jaap graag doet.

Jaap: "Toen mijn pensioen (toen nog VUT) in zicht kwam, wilde ik dingen gaan doen, die ik voor die

tijd nooit had gedaan. Zo ben ik via de Volksuniversiteit Bussum begonnen met Botanisch tekenen. Ik ben als vrijwilliger bij Natuurmonumenten gaan werken. Daar heb ik me beziggehouden met het snoeien en onderhoud van fruitbomen op de 's-Gravelandse buitenplaatsen. Het ging daarbij om hoogstambomen en leibomen langs de fruitmuren. Het was best zwaar om vanuit je hoge positie in de boom de takken te snoeien. Omdat de fruitbomen op de buitenplaatsen er fraai uit moesten zien, was het belangrijk om de bomen mooi in vorm te houden; dat is een hele klus. Met een hoogstamfruitboom was je vaak een hele ochtend bezig. Naast met elkaar als vrijwilliger in de natuur bezig zijn, vind ik ook het groepsgevoel heel belangrijk, zoals met elkaar koffiedrinken.

Verder zag ik een advertentie staan van het IVN over de natuurgidsencursus. Die sprak mij erg aan. Ik heb de natuurgidsencursus 2004/2005 gevolgd en ben in 2006 met pensioen gegaan. Ik heb geen moment spijt gehad van de natuurgidsencursus.

Mijn stageplaats was bij werkgroep De Bres, waar ik nog steeds deel van uitmaak. Ook ben ik na een

jaar bestuurslid geworden. Ik zat onder andere in het bestuur als vertegenwoordiger van De Bres. Ik heb mij ook beziggehouden met het Jaarverslag, samen met Marijke Zoetelief heb ik het jaarlijkse excursieprogramma opgezet en verder heb ik als gids aan diverse excursies meegedaan. Excursies over bomen en stinzenplanten hebben mijn voorkeur. Ik vind het ook leuk om iets te vertellen over de geschiedenis van een gebied of een buitenplaats, zoals Nyenrode". Over zijn activiteiten bij het IVN zegt Jaap: "Ik ga er daarbij van uit dat wanneer een club in mij geïnvesteerd heeft, ik daar ook iets voor terugdoe".

Toen ik besloot om uit het bestuur te gaan (ik vind dat je na een aantal jaar je plek weer aan een ander moet afstaan), werd ik gevraagd om deel te nemen aan het cursus-team van de natuurgidsenopleiding 2016/2017. Behalve het meedenken over het rooster, de docenten, de excursies en al wat er bij zo'n opleiding komt kijken, heb ik vaak de gaatjes gevuld, die ontstonden als er na een lezing nog wat tijd over was of als een docent of excursie uitviel. Ik had altijd wel bloemen of planten die we konden bespreken en/of determineren".

In bijna ieder nummer van De Bres zijn wel een of twee artikelen van Jaap te vinden. Hij schrijft bijvoorbeeld over 'Wilde planten die je eigenlijk gezien moet hebben', het verslag van de interviews die hij houdt met actieve leden en ook in de rubriek 'In de kijker', staan vaak stukjes die Jaap heeft ingebracht, zoals het artikel over De Moreelsebrug, waar hij niet alleen over de bomen schrijft, maar ook over de bronzen beelden en de geschiedenis van die beelden. Op mijn vraag hoe hij aan al die kennis komt, antwoordt Jaap dat hij veel leest, goed om zich heen kijkt en veel uit plantengidsen haalt. Jaap: "Als ik op vakantie ben, loop ik altijd een rondje over de camping om te kijken wat er groeit. Ik neem altijd een verrekijker en plantengidsen mee op vakantie".

Jaap is een liefhebber van klassieke muziek en is lid van de Bachvereniging. Op mijn vraag of hij altijd al belangstelling heeft gehad voor klassieke muziek, antwoordt hij: "Met de jaren is het erin gekomen. Toen Fem, mijn vrouw, en ik de film 'Amadeus', over het leven van Mozart zagen, waren we zo onder de indruk van de muziek - vooral het deel over het Requiem - dat we ons er verder in zijn gaan verdiepen.

Nu ga ik met Fem, geregeld naar klassieke concerten, met name Barokmuziek". Behalve klassieke muziek, houdt Jaap ook van klussen in huis en maakt hij ook dingen van hout, zoals speelgoed en stoeltjes voor zijn kleinkinderen (o.a. een echte Rietveldstoel).

Met het snoeien van fruitbomen voor Natuurmonumenten is Jaap ondertussen gestopt. Het in bomen klimmen begon toch een beetje te zwaar te worden. Ondertussen heeft hij er wel ander vrijwilligerswerk voor in de plaats. In de Weesperkrant stond een oproep voor stadsgidsen. Dat leek hem wel wat. Hij dacht dat hij ook wel een héle opleiding zou krijgen zoals bij de natuurgidsencursus, maar dat was niet het geval. Hij is een aantal keer met andere gidsen meegelopen die hem achtergrondinformatie verstrekten over interessante gebouwen, gevelstenen en plattegronden van Weesp zoals het ooit was en een map met informatie over het oude centrum van Weesp. Daarna kon hij een start maken als stadsgids. Op mijn vraag of hij nog iets geleerd heeft van de natuurgidsenopleiding, was het antwoord dat hij veel geleerd heeft en dat ook kan toepassen als stadsgids.

Ik vroeg Jaap of hij zelf nog iets wilde toevoegen aan dit interview. Hij vertelde dat hij vanaf zijn 15e handbal had gespeeld. Omdat er bij de sportaccommodatie toen geen kantine aanwezig was, heeft Jaap met een aantal medesporters een kantine gebouwd. Jaap had al eerder in dit interview aangegeven dat hij een goede sfeer onder vrijwilligers en ook onder sporters erg belangrijk vindt. Jaap: "Als ik lid ben bij een club of vereniging, wil ik ook dat het goed gaat met die vereniging en dat er een goede sfeer is". Wat betreft Jaap z'n plezier in klussen, kan hij binnenkort weer aan de slag: Er wordt in zijn huis het een en ander verbouwd en Jaap kan het niet laten om daar zelf ook het nodige aan bij te dragen. Voor wat betreft zijn inbreng in het IVN: Voorlopig rekent de werkgroep De Bres op nog heel veel mooie artikelen van zijn hand. Jaap: "Als lid van de werkgroep paddenstoelen, ga ik mij verdiepen in de 'buikszwam' en voor wat betreft de nieuwe natuurgidsenopleiding: ik bied mij aan als adviseur en als het nodig is, mogen ze een beroep op me doen".

Tineke van Schooten

Klimaatverandering en natuur

De meeste natuurliefhebbers zullen het allang gemerkt hebben, vooral zij die meedoen met tellingen van vogels, vlinders en andere levende have. Hun rapportages op de site als waarnemingen.nl geven biologen, ecologen en zelfs meteorologen goed inzicht in veranderingen in de natuur en het klimaat van met name de laatste 30 jaar. Er is tegenwoordig zelfs een wetenschappelijk tijdschrift dat zich met deze materie bezig houdt: "Nature Climate Change". Mede dankzij de waarnemingen van natuurliefhebbers zijn onder-tussen een aantal interessante bevindingen naar buiten gekomen die de klimaatveranderingen op de ecologie en biosfeer duiden.

Belangrijk effect bij een opwarmend klimaat is dat warmteminnende soorten vanuit het zuiden naar het noorden opdringen en koudeminnende soorten naar het noorden wegtrekken.

In vrijwel geheel Europa zien we dat warmteminnende soorten, zoals de kleine Zilverreiger en de Koninginnepage zich steeds meer thuis gaan voelen in de warmere noordelijke oorden, ook in ons land. Maar dat het veenbesblauwtje en de spotvogel als koudeminnende soorten zich niet meer thuisvoelen in ons land en verder naar het noorden trekken.

Met andere woorden: De warmere klimaten rukken vanuit het zuiden sneller op dan nieuwe soorten zich de nieuwe leefgebieden eigen kunnen maken.

Dit verschijnsel wordt klimaat-schuld genoemd en is niets anders dan de achterstand welke planten en dieren oplopen om de warmer geworden gebieden te koloniseren. In de laatste 20 jaar is die voor vlinders al opgelopen tot ongeveer 135 km en ongeveer 212 km voor vogels. Zo zou de warmteminnende Koninginnepage in grote delen van ons land al algemeen moeten zijn, maar is dat nog niet overal zo.

Ook kan het voorkomen dat warmteminnende soorten, zoals sommige vogels, niet meer op trektocht gaan maar zich permanent vestigen. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de ooievaars. Tijdens de afgelopen wintertelling van 2019 bleken er ten minste 247 ooievaars niet naar het zuiden getrokken te zijn, terwijl dit toch echt een trekvogel is. Er lijkt een verschuiving te gaan optreden waarbij met name de wat oudere vogels niet meer op trek gaan bij zachtere winters. Immers in de niet bevroren grond valt voor de ooievaars nog van alles te halen. Iets anders zien we bij de wilde ganzen. Door het opwarmende klimaat worden de poolstreken ook steeds warmer en wordt het ook steeds lastiger voor deze vogels op de juiste tijd bij hun broedgebieden te komen als het voedsel aanbod het grootst is. Veel ganzen kiezen ervoor om in ons land te blijven waar altijd voldoende aanbod is.

Resumerend kan gesteld worden dat klimaatverandering in een warmer wordende wereld grote uitdagingen kent om ook de natuur een handje te helpen te overleven. Naar mijn idee moeten we er ook niet al te somber over doen. Klimaatveranderingen behoren ook tot de natuur en de veranderingen na afloop van de laatste ijstijd waren wellicht groter dan wat we nu meemaken. Maar laten we hier wel onze verantwoordelijkheid over nemen; al was het maar omdat we nu zelf schuldig zijn. Dat zijn we aan onze medewereldburgers verplicht.

Ton Lindemann

Blijven we even bij de insecten en vogels dan zien we dat er enige discrepantie optreedt in de snelheid waarmee de dieren zich nieuw vestigen of niet meer laten zien. Het zal duidelijk zijn dat dieren, maar ook planten, met een snelle reproductie zich ook sneller kunnen aanpassen om het veranderende klimaat te volgen. Insecten en éénjarige gewassen zijn dan in het voordeel ten opzichte van hogere plant- en diersoorten met één voortplantingscyclus per jaar. Maar plant en dier kunnen beiden niet de snelle opwarming van de aarde bijhouden.

De werkgroepen in het Vecht & Plassengebied

Paddenstoelenwerkgroep

Contactpersoon: Hanni Meulemans-Mik
Email: hannimik@xs4all.nl
In het najaar iedere vrijdagochtend op paddenstoelenjacht

Jeugdwerkgroep en scharrelkids

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Werkgroep Commelinhof

Contactpersoon: Minke Schröder-Baron
Email: minke.schroder@ziggo.nl
Gehele jaar iedere vrijdagochtend open voor onderhoud.
Voor het publiek op zondagmiddag van 17 februari tot half mei open.
Adres: Park Vechtenstein, Maarssen

Waterwerkgroep

Contactpersoon: Marijke zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Vleermuizenwerkgroep

Contactpersoon: Wieneke Huls
Email: w.huls@online.nl

Wandelingenwerkgroep

Contactpersoon: Sharon van Straalen
Email: sharonvanstraalen@hotmail.com

Werkgroep excursies

Contactpersoon: Dries Klooster
Email: dries.klooster@telfort.nl
Aanvraag excursies: Truus Lefeber
Email: truus.ivnvp@gmail.com

Vogelwerkgroep

Contactpersoon: Annelies Speksnijder
Email: j.e.speksnijder@ziggo.nl

Werkgroep Stadsnatuur

Contactpersoon: Titia Kan-Boot
Email: titiakan@planet.nl

Werkgroep natuurkoffer

Contactpersoon: Vacant

Het bestuur

Voorzitter: John van Himbergen
Email: johnvanhimbergen@yahoo.com

Secretaris: Truus Lefeber
Email: truus.ivnvp@gmail.com

Penningmeester: Hanneke Boom
Email: hannekeboom64@gmail.com

Bestuursleden: Marloes van der Beek, Christian Naethuys, Eugénie Weenink

Vertrouwenspersoon

Alle leden van IVN Vecht en Plassen die binnen de vereniging te maken krijgen met ongewenst gedrag en seksuele intimidatie kunnen mij contacten voor advies en hulp.

Agnes Janmaat

Telefoonnummer: 0346-243961

Nog wat werkgroepen

Werkgroep communicatie

Contactpersonen

De Bres: Jan van Schooten

Email: jcvanschooten@gmail.com

PR en communicatie: Marloes van der Beek

Email: marloes.ivn@gmail.com

Website: Harm Dotinga

Email: h.dotinga@hetnet.nl

Winkeltje: functie vacant

Werkgroep bijscholing

Contactpersoon: Marijke Zoetelief
Email: marijkezoetelief@gmail.com

Cursus werkgroepen

Werkgroep natuurcursus

Contactpersoon: Bernadet Sijmons
Email: inez.kollaard@planet.nl

Werkgroep natuurgidsencursus

Contactpersoon: Jan van Schooten
Email: jcvanschooten@gmail.com

[https://www.facebook.com/ivnvecht & plassengebied](https://www.facebook.com/ivnvecht&plassengebied),

achter dit ingewikkeld adres gaat de face-book pagina van IVN Vecht en Plassengebied schuil.

Het is een openbare groep, wil je zelf iets plaatsen dan moet je je even als lid aanmelden bij Lolke Stelwagen.

Van de Ledenadministratie

Beste mede IVN-ers, in de afgelopen periode hebben wij zeven nieuwe leden mogen verwelkomen,

Roon Bakels
Fynn Jelsma
Lonneke Bakker
Martijn Budding
Bart de Gooijer
Jolanda van As
Inge Vianen

Leuk dat je jullie erbij gekomen zijn.

Belangrijk in 2019

Thema avonden

16 mei en 17 oktober

Algemene ledenvergadering

21 maart

Gidsenvergadering

24 september

Jac P Thijssedag

moet nog worden vastgesteld

Vergaderdata bestuur

Di 23 april

Ma 24 juni

Wo 11 september

Di 19 november

Ook belangrijk in 2019

15-16 mrt. NLdoet dagen

20 mrt. Boomfeestdag

31 mrt. Zomertijd

2 apr. Buitenlesdag

13-14 apr. Nationale bijtellingdag

21-22 apr. Pasen

27 apr. Koningsdag

1 mei Dag van de Arbeid

11-12 mei Nationale Molendag

23 mei Fiets naar je werk dag

9-10 juni Pinksteren

14-16 juni Slootjesdagen

28 juni Modderdag

Sept. Bodemdierdagen

3 sept. Duurzame dinsdag

14-14 sept. Open monumenten dagen

10 okt Dag van de Duurzaamheid

11-13 okt Archelogiedagen

26 okt. Nacht van de nacht

27 okt. Wintertijd

2 nov. Natuurwerkdag

7 dec. Nationale vrijwilligersdag

De lente pracht in de Commelinhof

17 februari: de opening van de Commelinhof met een uitbundige show van de sneeuwkllokjes en winterakonieten. En daartussen de voorbode van de lente in de vorm van het lenteklokje. Tot 12 mei kunt u deze en vele andere stinsenplanten bewonderen op iedere zondag van half twee tot half vijf.

ivn natuur
educatie

Sandd

Port betaald
Port payé

Aan de heer/mevrouw:

Indien onbestelbaar dan graag retour zenden aan:
Ledenadministratie IVN Vecht & Plassengebied
T.a.v. Eugenie Weenink,
Boomstede 505, 3608 BK Maarssen